

Przygotowane przez:
Młodzieżowa Rada
Powiatu Tucholskiego

Raport o Wykluczeniu komunikacyjnym w Powiecie Tucholskim

Fot. Jakub Piasek

RAPORT

WSTĘP

Wykluczenie komunikacyjne to nie tylko kwestia braku autobusów czy połączeń – to przede wszystkim problem ludzi, których codzienność staje się trudniejsza przez ograniczony dostęp do transportu. Dla wielu mieszkańców Powiatu Tucholskiego oznacza to dłuższe i bardziej skomplikowane dojazdy do szkół, pracy, lekarza czy miejsc, w których toczy się życie społeczne. To także bariera w rozwoju osobistym i zawodowym, szczególnie dla młodych osób, które chcą być aktywne, niezależne i zaangażowane w życie swojej społeczności.

Z inicjatywy Młodzieżowej Rady Powiatu Tucholskiego postanowiliśmy przyrzeć się temu zjawisku z bliska – oczami mieszkańców naszego regionu. Przeprowadziliśmy badania wśród społeczności lokalnej, by poznać ich codzienne doświadczenia, potrzeby i pomysły na zmiany.

Niniejszy raport prezentuje wyniki badania, które pozwoliło nam spojrzeć na problem wykluczenia komunikacyjnego oczami mieszkańców powiatu tucholskiego.

CEL BADANIA

Celem badania było rozpoznanie problemu wykluczenia transportowego mieszkańców i wskazanie możliwych kierunków działań naprawczych.

PRZEBIEG BADANIA

JAK PRZEPROWADZILIŚMY BADANIE

Badanie jednorazowe zostało przeprowadzone w formie ankiety internetowej, udostępnianej przez Młodzieżową Radę Powiatu Tucholskiego i jej członków za pośrednictwem mediów społecznościowych, lokalnych portali oraz prasy, w tym Tygodnika Tucholskiego. Informacja o badaniu pojawiła się również na plakatach w tucholskich szkołach średnich. Choć odpowiedzi udzielała głównie młodzież, wzięli w niej udział także inni mieszkańcy Powiatu Tucholskiego, co pozwoliło uzyskać szerszą perspektywę społeczną.

PRZEBIEG BADANIA

Ankieta składała się z 4 segmentów. Pierwszy segment określający poszczególne gminy oraz wystąpienie w nich omawianego problemu. Następny określał grupę wiekową respondentów. Trzeci segment różnił się dla poszczególnych grup wiekowych, skupiał się on na opisanu problemu (pytania zamknięte). Czwarty segment składał się z pytania otwartego w którym ankietowani mogli opisać swój problem. Grupa wiekowa od 14-20 lat miała dodatkowy segment dotyczący konieczności opuszczania zajęć lekcyjnych w celu powrotu do domu.

Raport przedstawia odpowiedzi respondentów oraz wnioski i prośby.

Badanie zostało przeprowadzone w okresie od lipca do października 2025r.

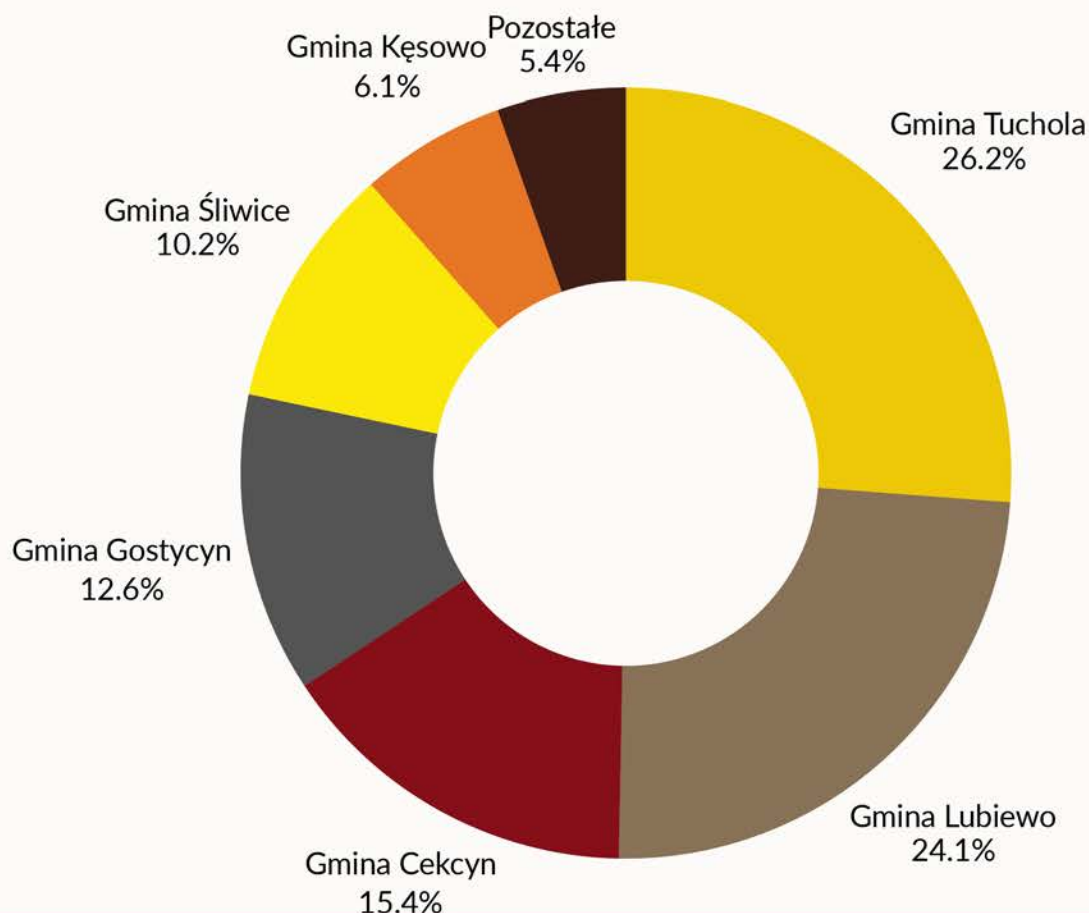
Odpowiedzi w badaniu udzieliło **461** respondentów.

PYTANIA ZAMKNIĘTE

Ankietowani na początku badania odpowiadali na pytania zamknięte których wyniki przedstawimy w tym segmencie raportu. Pytania te były na początku wspólne dla wszystkich potem rozdzieliliśmy respondentów wg. grupy wiekowej dlatego wyniki przedstawimy zgodnie z tym kryterium.

PYTANIA OGÓLNE PYTANIE 1

“Z jakiej jest Pani/Pan gminy?”

Największe udziały:

1. Gmina Tuchola (26,2%) – stanowi ponad $\frac{1}{4}$ wszystkich respondentów. To główny ośrodek badania, co pokazuje silne zaangażowanie mieszkańców tej gminy.
2. Gmina Lubiewo (24,1%) – bardzo wysoki wynik, tylko nieznacznie niższy niż Tucholi.
3. Gmina Cekcyn (15,4%) i Gostycyn (12,6%) – łącznie prawie 30% wszystkich odpowiedzi; oznacza to wysoką aktywność ankietową w tych gminach.
4. Śliwice (10,2%) i Kęsowo (6,1%) – również dobrze reprezentowane, mimo mniejszej liczby mieszkańców.
5. Mniejsze gminy: Pozostałe miejscowości i gminy (Osie, Świekatowo, Osieczna, Lniano, Pruszcz Pomorski itd.) uzyskały pojedyncze odpowiedzi – każda w granicach 0,2–0,6%. To wskazuje na ograniczony zasięg ankiety w tych obszarach, choć ich udział zapewnia pewną reprezentatywność terytorialną.

Wnioski:

1. Gmina Tuchola i Gmina Lubiewo to zdecydowani liderzy pod względem liczby uczestników badania – razem prawie połowa wszystkich odpowiedzi (50,3%).
2. Cekcyn, Gostycyn, Śliwice i Kęsowo tworzą silną drugą grupę, reprezentującą ponad 40% respondentów.
3. Pozostałe gminy miały marginalny udział – zwykle 1–2 odpowiedzi.
4. Badanie ma charakter lokalno-regionalny, silnie skoncentrowany w powiecie tucholskim i jego najbliższym otoczeniu.

PYTANIE 2

W badaniu wzięło udział 461 respondentów, których zapytano, czy obecny rozkład jazdy komunikacji publicznej (autobusów i pociągów) w powiecie tucholskim oraz w ich regionie spełnia ich oczekiwania.

Wyniki wskazują na wyraźną przewagę opinii negatywnych:

- 76,4% ankietowanych odpowiedziało „Nie”,
- 23,6% – „Tak”.
-

Wnioski:

1. Należy rozważyć aktualizację rozkładu jazdy w oparciu o potrzeby mieszkańców.
2. Wskazane jest zbadanie szczegółowych przyczyn niezadowolenia, np. poprzez dodatkową ankietę jakościową.
3. Poprawa dostępności i punktualności połączeń może zwiększyć zaufanie mieszkańców do transportu publicznego i ograniczyć zależność od samochodów prywatnych.

PYTANIE 3

“W jakim Pani/Pan są przedziale wiekowym?”

- Ankieta została przeprowadzona głównie wśród osób młodych (14–20 lat) – ta grupa stanowi ponad $\frac{3}{4}$ wszystkich respondentów.
- Osoby dorosłe (21–60 lat) są w mniejszości, a seniorzy praktycznie nie są reprezentowani.
- Wyniki badań, które będą analizowane na podstawie tej ankiety, będą więc mocno odzwierciedlać opinie młodzieży, a nie całej populacji.
- Zdecydowaną większość respondentów (76,4%) stanowią osoby w wieku 14–20 lat, co wskazuje, że ankieta została przeprowadzona głównie wśród młodzieży. Uczestnicy w wieku 21–60 lat stanowili 21,9% badanych, natomiast osoby powyżej 60. roku życia jedynie 1,7%. Struktura wieku respondentów pokazuje więc wyraźną dominację młodszej grupy wiekowej, co należy uwzględnić przy interpretacji wyników badania

TAK

NIE

PYTANIE 4

“W jakim celu korzysta Pan/Pani z transportu publicznego?”

Najważniejsze wyniki:

1. Dojazd do szkoły – 236 osób (87,7%)
  - To zdecydowanie dominująca odpowiedź.
  - Pokazuje, że dla młodzieży głównym powodem korzystania z transportu publicznego jest konieczność dotarcia na zajęcia szkolne.
  - Transport publiczny pełni więc kluczową rolę w edukacji tej grupy wiekowej.
2. Spotkania towarzyskie – 113 osób (42%)
  - Drugie najczęstsze zastosowanie.
  - Wskazuje, że młodzi ludzie korzystają z komunikacji także w celach społecznych, by spotykać się ze znajomymi.
3. Kultura, rozrywka – 61 osób (22,7%)
  - Kolejny istotny powód – dojazdy do kina, na koncerty czy inne formy spędzania wolnego czasu.

Pozostałe odpowiedzi (poniżej 1% każda):

- Praca / dojazd do pracy – łącznie ok. 4 osoby (1,4%)
- Praktyki / dojazd na praktyki latem – 2 osoby (0,7%)
- Sport, siłownia / treningi – 3 osoby (ok. 1,1%)
- Wyjazdy rodzinne – 1 osoba (0,4%)
- Brak korzystania z transportu publicznego – 1 osoba (0,4%)

Wnioski:

1. Dominujący cel: nauka – transport publiczny jest niezbędny głównie do codziennych dojazdów do szkoły.
2. Znaczenie społeczne: niemal połowa ankietowanych używa go też do spotkań ze znajomymi, co pokazuje jego rolę w życiu towarzyskim młodzieży.
3. Mniejsze znaczenie zawodowe: tylko niewielki odsetek młodych ludzi korzysta z transportu publicznego w kontekście pracy lub praktyk.
4. Ogólna konkluzja: komunikacja publiczna jest kluczowa dla mobilności młodzieży – głównie szkolnej, ale też społecznej i kulturalnej.

PYTANIE 5

“O jakich godzinach wg Pana/ Pani brakuje autobusów/pociągów?”

Najważniejsze wyniki:

1. 9:00 – 107 osób (39,8%)
  - To godzina, o której najwięcej respondentów wskazało brak połączeń.
  - Może to oznaczać, że po porannym szczycie szkolnym brakuje kursów umożliwiających późniejszy dojazd do szkoły, na zajęcia lub inne aktywności.
2. 13:00 – 105 osób (39%)
  - Drugi najczęstszy brak połączeń.
  - Wiele szkół kończy lekcje właśnie w tych godzinach, więc brak kursów może utrudniać powrót uczniom.
3. 17:00 – 102 osoby (37,9%)
  - Trzeci najczęściej wskazywany czas braku autobusów/pociągów.
  - To godzina popołudniowa, w której młodzież często wraca z zajęć dodatkowych, pracy lub spotkań towarzyskich.

Interpretacja wyników:

1. Największy problem:

Braki kursów występują głównie w trzech porach dnia: 9:00, 13:00 i 17:00.

Są to godziny przejściowe między szczytami komunikacyjnymi – gdy zmniejsza się liczba kursów, a zapotrzebowanie wciąż istnieje.

2. Znaczenie społeczne i edukacyjne:

Wskazane godziny sugerują, że młodzież ma trudności z:

- odjazdem na późniejsze lekcje lub zajęcia szkolne (9:00),
- powrotem po lekcjach (13:00),
- odjazdem/powrotem z zajęć popołudniowych (17:00).

3. Wniosek ogólny:

Transport publiczny w tym regionie nie jest w pełni dopasowany do rytmu dnia młodych ludzi.

Brakuje kursów poza głównymi godzinami szczytu, co ogranicza swobodę poruszania się uczniów i studentów.

MŁODZIEŻ

Odpowiedzi na pytania skierowane do 269 respondentów w wieku od 14 do 20 roku życia.

PYTANIE 6

“Czy uważasz, że autobusy powinny jeździć w weekendy/wakacje?”

Wyniki:

- TAK: 84% respondentów (ok. 226 osób)
- NIE: 16% respondentów (ok. 43 osoby)

Analiza wyników:

Zdecydowana większość ankietowanych (ponad cztery piąte) uważa, że autobusy powinny kursować również w weekendy oraz w okresie wakacyjnym.

Oznacza to, że transport publiczny jest postrzegany przez młodzież jako ważny środek codziennego przemieszczania się, nie tylko w dni nauki szkolnej.

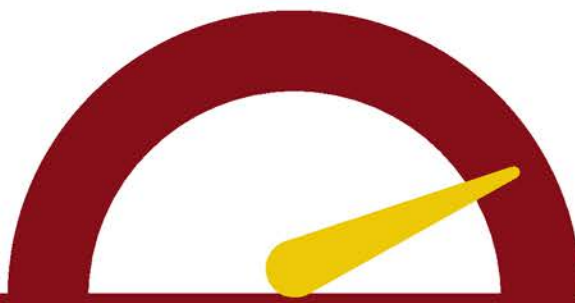
Brak połączeń w dni wolne może ograniczać ich możliwości w zakresie:

- uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych i rozrywkowych,
- spotkań towarzyskich,
- dojazdu do pracy sezonowej lub zajęć dodatkowych.

Mniejszość (16%) nie widzi potrzeby kursowania autobusów w weekendy i wakacje – można przypuszczać, że są to osoby posiadające alternatywny środek transportu (np. samochód rodziców lub rower).

Wnioski:

- Istnieje wysokie zapotrzebowanie na rozwinięcie siatki połączeń w dni wolne.
- Wprowadzenie nawet ograniczonych kursów weekendowych mogłoby znacząco poprawić mobilność młodzieży w Powiecie Tucholskim.
- Wyniki wskazują na potrzebę uwzględnienia opinii młodych mieszkańców przy planowaniu rozkładów jazdy.

PYTANIE 7

„Co uważasz o cenie biletów, które wynoszą około 10 zł wzwyż?”

Wyniki:

- „Mogłyby być niższe” – 74,6% respondentów (ok. 197 osób)
- „Są w porządku” – 25,4% respondentów (ok. 67 osób)

Analiza wyników:

Większość ankietowanych (ponad trzy czwarte) uważa, że ceny biletów komunikacji publicznej są zbyt wysokie.

Świadczy to o tym, że koszt przejazdu stanowi istotną barierę w korzystaniu z transportu publicznego, zwłaszcza dla młodzieży, która nie posiada własnych dochodów.

Z kolei 25,4% respondentów uznaje obecne ceny za akceptowalne, co sugeruje, że ta grupa albo korzysta z transportu okazjonalnie, albo ma dostęp do ulgowych przejazdów (np. uczniowskich).

Wnioski:

- Istnieje wyraźna potrzeba obniżenia cen biletów lub wprowadzenia dodatkowych ulg dla młodych pasażerów.
- Wysoka cena może być jednym z głównych powodów, dla których część uczniów lub studentów ogranicza korzystanie z transportu publicznego.
- Utrzymanie lub obniżenie cen mogłoby wpłynąć pozytywnie na częstotliwość podróży i dostępność komunikacyjną w regionie.

PYTANIE 8

„Czy organizacja transportu zbiorowego wpływa na możliwość korzystania w pełni z zajęć edukacyjnych?”

Wyniki:

- TAK: 74% respondentów (ok. 199 osób)
- NIE: 26% respondentów (ok. 70 osób)

Analiza wyników:

Większość ankietowanych (trzy czwarte badanych) uważa, że organizacja transportu zbiorowego wpływa negatywnie na ich możliwość pełnego uczestnictwa w zajęciach szkolnych.

Oznacza to, że rozkład jazdy autobusów lub pociągów jest niedopasowany do godzin rozpoczęcia i zakończenia lekcji.

W praktyce może to skutkować:

- spóźnieniami na pierwsze lekcje,
- koniecznością wcześniejszego opuszczania zajęć,
- długim oczekiwaniem na transport po zakończeniu szkoły,
- lub nawet brakiem możliwości udziału w zajęciach dodatkowych i pozalekcyjnych.

Z kolei 26% ankietowanych nie odczuwa takich problemów – prawdopodobnie mieszkają bliżej szkół lub w miejscach lepiej skomunikowanych z ośrodkami edukacyjnymi.

Wnioski:

- Wyniki wskazują na istotny problem komunikacyjny wśród uczniów i młodzieży w powiecie tucholskim.
- Braki w dopasowaniu rozkładu jazdy do planów lekcji utrudniają dostęp do edukacji i ograniczają rozwój uczniów.
- Poprawa organizacji transportu – np. dodanie kursów porannych i popołudniowych – mogłaby znacząco wpłynąć na wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży z mniejszych miejscowości.

PYTANIE 9

„Czy musisz zwalniać się z lekcji?”

Wyniki:

- TAK: 48,7% respondentów (ok. 131 osób)
- NIE: 51,3% respondentów (ok. 138 osób)

Analiza wyników:

Wyniki pokazują, że prawie połowa ankietowanych uczniów (48,7%) musi czasami opuszczać lekcje z powodu rozkładu jazdy autobusów lub pociągów. Oznacza to, że istnieje poważny problem z dopasowaniem komunikacji publicznej do planu zajęć szkolnych.

Z jednej strony pozytywne jest to, że nieco ponad połowa uczniów (51,3%) nie musi się zwalniać z lekcji, co świadczy o częściowej dostępności odpowiednich kursów.

Z drugiej jednak strony, fakt, że niemal co drugi uczeń nie może uczestniczyć w pełnym wymiarze zajęć, jest niepokojący – może wpływać na:

- niższą frekwencję,
- problemy z nauką i zaliczeniami,
- poczucie wykluczenia edukacyjnego wśród uczniów z miejscowości o słabszej komunikacji.

Wnioski:

Wyniki wskazują na realne utrudnienia edukacyjne wynikające z organizacji transportu publicznego.

Aby poprawić sytuację, warto rozważyć:

- wprowadzenie dodatkowych kursów w godzinach kończenia zajęć,
- dostosowanie rozkładów jazdy do harmonogramu szkół średnich,
- współpracę samorządów z placówkami edukacyjnymi w celu lepszego planowania połączeń.

Takie działania mogłyby znacząco ograniczyć potrzebę wcześniejszego opuszczania lekcji i poprawić dostęp młodzieży do edukacji.

GRUPA WIEKOWA 20–60 LAT

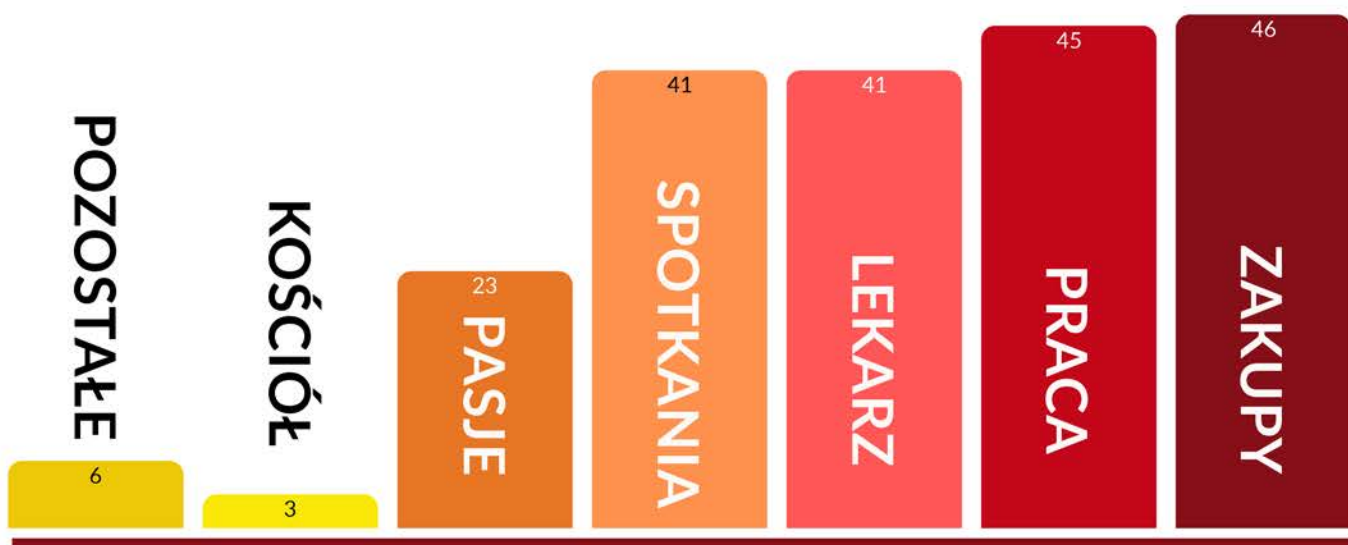
Odpowiedzi na pytania skierowane do 77 respondentów w wieku od 20 do 60 roku życia.

PYTANIE 10

„W jakim celu korzysta Pan/Pani z transportu publicznego?”

Wyniki:

1. Zakupy – 46 osób (59,7%)
2. Praca – 45 osób (58,4%)
3. Lekarz – 41 osób (53,2%)
4. Spotkania towarzyskie – 41 osób (53,2%)
5. Pasje, hobby – 23 osoby (29,9%)
6. Kościół – 3 osoby (3,9%)
7. Pozostałe pojedyncze odpowiedzi (po 1,3% każda):
  - Załatwianie spraw urzędowych
  - Szkoła
  - Dowóz dzieci do szkoły
  - Turystyka
  - Nauka
  - „W każdym po trochu”

Analiza wyników:

Wśród dorosłych respondentów najczęstszym powodem korzystania z transportu publicznego są codzienne potrzeby życiowe – głównie dojazdy do pracy (58,4%) oraz zakupy (59,7%).

Bardzo duży odsetek osób korzysta z komunikacji również w celach zdrowotnych (53,2%) i społecznych (53,2%), czyli w związku z wizytami u lekarza lub spotkaniami towarzyskimi.

Nieco mniejszy, ale nadal znaczący odsetek (29,9%) korzysta z transportu publicznego, aby realizować swoje pasje i zainteresowania, co świadczy o tym, że komunikacja publiczna wspiera również aktywność pozazawodową i społeczną mieszkańców.

Niewielka liczba osób wskazała takie cele jak dojazd do kościoła, urzędu, szkoły czy turystyka – te potrzeby występują sporadycznie i nie stanowią głównego powodu korzystania z transportu.

Wnioski:

- Transport publiczny pełni kluczową funkcję w codziennym życiu dorosłych mieszkańców, szczególnie w zakresie pracy, zakupów i opieki zdrowotnej.
- Wysoki udział osób korzystających z komunikacji w celach towarzyskich i związanych z pasjami wskazuje, że transport publiczny ma również znaczenie społeczne i integracyjne.
- Utrzymanie regularnych połączeń w godzinach pracy, popołudniowych i weekendowych jest istotne dla tej grupy wiekowej, aby mogła swobodnie realizować codzienne obowiązki i potrzeby.

PYTANIE 11

„O jakich godzinach według Pana/Pani brakuje autobusów/pociągów?”

Wyniki:

- 20:00 – 41 osób (53,2%)
- 17:00 – 39 osób (50,6%)
- 6:00 – 38 osób (49,4%)
- 12:00 – 34 osoby (44,2%)
- 14:00 – 30 osób (39%)
- 16:00 – 23 osoby (29,9%)
- Pozostałe godziny (np. 9:00, 7:00, 8:00, 10:00, godziny nocne) – pojedyncze wskazania (ok. 1,3–3,9%).

Analiza wyników:

Z danych wynika, że największy niedobór połączeń komunikacji publicznej występuje w godzinach porannych (6:00), popołudniowych (17:00) oraz wieczornych (20:00).

Są to kluczowe godziny dojazdu do pracy i powrotów do domu, co wskazuje na niedostosowanie rozkładu jazdy do potrzeb osób pracujących i uczących się.

Brak połączeń około południa (12:00–14:00) również jest zauważalny, co może utrudniać dojazd osobom korzystającym z komunikacji w ciągu dnia – np. w celu wizyty u lekarza, zakupów czy spotkań towarzyskich.

Najmniej osób wskazało niedobór kursów we wczesnych godzinach nocnych lub późno porannych – te pory są postrzegane jako mniej istotne komunikacyjnie, jednak kilka głosów sugeruje potrzebę kursów nocnych lub bardzo wczesnych (po 5:00).

Wnioski:

- Największy problem stanowi brak kursów w godzinach szczytu (6:00 i 17:00) oraz wieczorem (20:00).
- Respondenci sygnalizują potrzebę lepszego dopasowania rozkładu jazdy do rytmu dnia mieszkańców – szczególnie do godzin pracy i nauki.
- Można rozważyć zwiększenie liczby kursów rano i po południu, a także wprowadzenie wieczornych połączeń, które umożliwią powrót po pracy, zajęciach czy spotkaniach.

PYTANIE 12

„Co uważa Pan/Pani o cenie biletów, które wynoszą około 10 zł wzwyż?”

Wyniki:

- 63,2% respondentów uważa, że ceny biletów mogłyby być niższe.
- 36,8% badanych ocenia, że są one w porządku.

Analiza:

Zdecydowana większość ankietowanych (ponad dwie trzecie) uważa, że ceny biletów komunikacji publicznej są zbyt wysokie. Oznacza to, że dla wielu osób obecny poziom opłat stanowi odczuwalne obciążenie finansowe, zwłaszcza przy częstym korzystaniu z transportu.

Mniejsza grupa (ok. 37%) akceptuje obecne stawki, co może sugerować, że dla części pasażerów cena jest adekwatna do jakości usług lub częstotliwości przejazdów.

Wnioski:

- Większość respondentów postrzega ceny biletów jako zbyt wysokie, co może wpływać na decyzję o rezygnacji z transportu publicznego na rzecz innych środków komunikacji.
- Wynik wskazuje na potrzebę rozważenia polityki ulg, zniżek lub abonamentów, aby zwiększyć dostępność transportu dla mieszkańców.
- Odpowiedzi sugerują także, że relacja ceny do jakości usług może wymagać poprawy.

PYTANIE 13

„Czy godziny odjazdów odpowiadają godzinom Pańskiej pracy?”

Wyniki:

- Nie – 85,7% respondentów
- Tak – 14,3% respondentów

Analiza wyników:

Zdecydowana większość ankietowanych (ponad 85%) uważa, że obecne godziny odjazdów autobusów lub pociągów nie są dostosowane do ich godzin pracy.

Tylko 14,3% badanych wskazało, że rozkład jazdy jest dla nich odpowiedni.

Tak wyraźna przewaga odpowiedzi negatywnych świadczy o tym, że aktualny rozkład komunikacji publicznej nie odpowiada rzeczywistym potrzebom osób pracujących w powiecie. Brak dopasowania może oznaczać, że pracownicy mają trudności z:

- dotarciem do pracy na czas,
- powrotem po zakończeniu zmiany,
- lub zmuszeni są korzystać z alternatywnych środków transportu (np. samochodów prywatnych).

Wnioski:

- Konieczna jest aktualizacja rozkładów jazdy, zwłaszcza w godzinach porannych i popołudniowych, które odpowiadają typowym godzinom rozpoczęcia i zakończenia pracy.
- Wysoki odsetek odpowiedzi „Nie” wskazuje na potrzebę konsultacji z mieszkańcami w celu lepszego dopasowania połączeń.
- Można rozważyć wprowadzenie kursów o wcześniejszych godzinach porannych (np. 5:30–6:30) oraz późniejszych wieczornych (po 17:00).

GRUPA WIEKOWA 60+

Odpowiedzi na pytania skierowane do 6 respondentów w wieku powyżej 60 roku życia.

PYTANIE 14

„W jakim celu korzysta Pan/Pani z transportu publicznego?”

Wyniki:

Cel podróży:	Liczba odpowiedzi	Udział procentowy
Lekarz	3	50
Kościół	2	33,3
Spotkania towarzyskie	1	16,7
Zakupy	1	16,7
Praca	1	16,7
Pasje / zainteresowania	1	16,7

Analiza wyników:

Z danych wynika, że osoby w wieku 60+ najczęściej korzystają z transportu publicznego w celach zdrowotnych, czyli w drodze do lekarza (50%).

Drugim najczęstszym powodem podróży są cele religijne i społeczne – dojazd do kościoła (33,3%) oraz udział w spotkaniach towarzyskich (16,7%).

Nieco mniejszy odsetek badanych (po 16,7%) wskazał transport publiczny jako środek umożliwiający dojazd do pracy, robienie zakupów czy rozwijanie pasji.

Wnioski:

1. Transport publiczny jest dla seniorów ważnym narzędziem codziennego funkcjonowania, szczególnie w zakresie dostępu do opieki zdrowotnej i życia religijnego.
2. Stosunkowo niska liczba osób korzystających z transportu w celach rekreacyjnych czy zawodowych sugeruje, że seniorzy ograniczają podróże głównie do niezbędnych potrzeb.
3. Warto rozważyć dostosowanie rozkładów jazdy do godzin funkcjonowania przychodni, kościołów i lokalnych wydarzeń społecznych.
4. Można również rozważyć specjalne udogodnienia dla seniorów (np. zniżki, dedykowane kursy, lepsze połączenia do ośrodków zdrowia).

PYTANIE 15

„O jakich godzinach według Pana/Pani brakuje autobusów/pociągów?”

Wyniki i ich analiza:

Z odpowiedzi seniorów wynika, że największy problem z dostępnością transportu publicznego występuje po południu i wieczorem.

Najczęściej wskazywane godziny brakujących połączeń to 16:00 oraz 20:00 (po 66,7%).

Wysokie wartości pojawiają się również w godzinach porannych (6:00 – 50%) oraz popołudniowych (14:00, 17:00 – po 50%).

To sugeruje, że seniorzy mają trudności zarówno z dojazdem do lekarzy, urzędów czy sklepów rano, jak i z powrotem do domu po południu lub wieczorem.

Pojedyncze odpowiedzi wskazują też na brak późnych kursów (22:00–23:00) oraz połączeń do konkretnych miejscowości, jak np. Tuchola.

Wnioski:

1. Największe braki kursów dotyczą godzin 16:00–20:00, czyli czasu powrotów do domu lub popołudniowych wizyt/spotkań.
2. Seniorzy mają również utrudniony dostęp do transportu rano (ok. 6:00), co może ograniczać możliwość dojazdu na wczesne wizyty lekarskie.
3. Wieczne połączenia (po 20:00) są praktycznie niedostępne – utrudnia to seniorom udział w życiu społecznym i kulturalnym.
4. Wskazane byłoby zwiększenie częstotliwości kursów w godzinach 6:00–8:00 oraz 14:00–20:00, a także rozważenie przywrócenia wieczornych połączeń.

PYTANIE 16

„Co uważa Pan/Pani o cenie biletów, które wynoszą około 10 zł wzwyż?”

Wyniki i ich analiza:

Zdecydowana większość osób starszych (ok. 2/3 respondentów, czyli 66,7%) uważa, że ceny biletów za transport publiczny są zbyt wysokie i powinny być niższe.

Tylko 1/3 badanych (33,3%) uznała, że obecne ceny są akceptowalne.

Można przypuszczać, że osoby po 60. roku życia, często dysponujące ograniczonym budżetem (emerytury, renty), są bardziej wrażliwe na wysokość opłat za przejazdy. Nawet cena około 10 zł może stanowić dla nich istotny wydatek, szczególnie jeśli muszą korzystać z transportu regularnie – np. w celach zdrowotnych czy codziennych zakupów.

Wnioski:

1. Większość seniorów uważa obecne ceny biletów za zbyt wysokie.
2. Wskazane byłoby rozważenie wprowadzenia ulg lub zniżek dla osób powyżej 60 roku życia, aby zwiększyć ich mobilność i dostęp do usług publicznych.
3. Zbyt wysokie ceny mogą zniechęcać seniorów do korzystania z komunikacji publicznej, co z kolei ogranicza ich aktywność społeczną i samodzielność.

PYTANIE 17

„Czy godziny odjazdów odpowiadają godzinom Pańskiej pracy/pasjom?”

Wyniki i ich analiza:

Zdecydowana większość respondentów (aż 83,3%) uważa, że rozkład jazdy autobusów lub pociągów nie jest dopasowany do ich potrzeb czasowych – zarówno w kontekście pracy, jak i realizacji pasji czy aktywności pozazawodowych.

Jedynie 16,7% badanych (czyli 1 osoba) oceniła, że godziny odjazdów są odpowiednie.

Wynik ten pokazuje wyraźny problem z dostępnością transportu publicznego w dogodnych godzinach dla osób starszych. Może to utrudniać im uczestnictwo w życiu społecznym, dojazdy do lekarza, spotkania towarzyskie czy aktywności rekreacyjne.

Wnioski:

1. Większość seniorów (ponad 4/5) odczuwa niedopasowanie rozkładów jazdy do swoich potrzeb.
  2. Może to oznaczać, że kursy odbywają się zbyt rzadko lub w nieodpowiednich godzinach (np. zbyt wczesnych lub zbyt późnych).
  3. Warto rozważyć dostosowanie godzin odjazdów – np. zwiększenie liczby połączeń w godzinach przedpołudniowych i popołudniowych, które są dla seniorów najbardziej dogodne.
- Poprawa dostępności komunikacji publicznej mogłaby zwiększyć samodzielność osób 60+ i ich aktywność społeczną.

PYTANIE O ZWOLNIENIA

Jednym z problemów które zauważyliśmy przed rozpoczęciem badania jest konieczność zwalniania się uczniów z lekcji w celu dojazdu do miejsca zamieszkania. Dlatego dla ich grupy dodaliśmy pytanie z prośbą o rozwinięcie tego zagadnienia. 131 Respondentów udzieliło nam odpowiedzi na to pytanie.

PYTANIE

“Ile czasu musisz się zwolnić z lekcji?”

Odpowiedzi

GMINA TUCHOLA:

- od 10 do 20 minut -> 15 odpowiedzi
- od 20 do 30 minut -> 2 odpowiedzi
- od 40 do 45 minut -> 3 odpowiedzi

GMINA CEKCYN:

- od 10 do 20 minut -> 11 odpowiedzi
- od 20 do 30 minut -> 3 odpowiedzi
- od 45 do 90 minut -> 9 odpowiedzi

GMINA LUBIEWO:

- od 5 do 20 minut -> 16 odpowiedzi
- 30 minut -> 2 odpowiedzi
- od 1 do 2 godzin lekcyjnych -> 5 odpowiedzi

GMINA ŚLIWICE

- od 10 do 15 minut -> 7 odpowiedzi
- - od 20 do 30 minut -> 3 odpowiedzi
- - od 45 do 90 minut -> 5 odpowiedzi

GMINA GOSTYCYN

- od 5 do 20 minut -> 12 odpowiedzi
- 30 minut -> 2 odpowiedzi

GMINA KĘSOWO

- od 5 do 10 minut -> 1 odpowiedź
- od 20 do 25 minut -> 3 odpowiedzi

Pozostałe odpowiedzi:

CZERSK

- od 10 do 30 minut -> 1 odpowiedź

OSIE

- od 15 do 20 minut -> 1 odpowiedź

GMINA SĘPOLEŃSKA

- 2 godziny -> 1 odpowiedź

RACIĄŻ

- 30 minut -> 1 odpowiedź

GMINA KORONOWO (MAKOWARSKO)

- ok 5/10 minut -> 1 odpowiedź

ŚWIEKATOWO I PRUSZCZ POMORSKI

- od 45 do 90 minut -> 2 odpowiedzi

ANALIZA

Z odpowiedzi wynika, że najczęściej z lekcji muszą się zwalniać uczniowie z gminy Cekcyn i Lubiewo (20 odpowiedzi). Uczniowie z gminy Cekcyn muszą zwalniać się najczęściej z lekcji.

W odpowiedziach uczniów z gminy Cekcyn muszą się zwalniać gdy mają krócej niż 8 lekcji i podkreślają brak pociągu o godzinie 14:20.

gmina Cekcyn: „20/25 minut aby zdarzyć na dworzec ponieważ zdarza się że o 14:10 autobus nie zatrzymuje się koło szkoły ”

„Jeśli kończę 14.10 i chce zdążyć na autobus (14.07/10) muszę wyjść koło 14 albo 13.55. Brakuje ewidentnie pociągu o 14.20 ”

„Jesli lekcje koncza sie szybciej niz zawsze jedynm moim polaczeniem na stacje obok(bo oczywiscie do mojej polaczenia nie ma) musze sie zwolnic 2 h ,chyba ze sa to lekcje zawodoweto musze czekac 3h na moj pociag ”

gmina Śliwice: „15 min, wystarczyłoby przesunąć o kilka minut odjazdy autobusow lub wrocic do poprzedniego rozkladu 13.45, 14.45 i 15.45 ”

gmina Koronowo (Mąkowsko): „Lekcje kończę o 15:05, autobus mam o 15:12, bez zwolnienia z lekcji nie jestem w stanie na niego zdążyć ”

OPIS WYKLUCZENIA - OSOBY Z GRUPY WIEKOWEJ 14-20 LAT

TEN FRAGMENT RAPORTU PRZEDSTAWIA ODPOWIEDZI ANKIETOWANYCH Z GRUPY WIEKOWEJ 14-20 LAT NA PROŚBĘ O OPISANIE SWOJEGO WYKLUCZENIA

Ankietowani otrzymali pytanie :

“Opisz dokładnie swoje wykluczenie. Dlaczego czujesz się wykluczony/wykluczona? W jaki sposób się to objawia? Co byś zmienił?”

Następne strony przedstawiają wybrane odpowiedzi oraz nasze wnioski i rekomendacje, wyszczególnione na poszczególne gminy i miejscowości. Na końcu tego segmentu zawarliśmy podsumowanie dla całego Powiatu.

Fot. Jakub Piasek

GMINA TUCHOLA

ODPOWIEDZI

1. "Przez to że autobusy nie jeżdżą np. o 9 to bardzo często muszę czekać czasami po 2 godziny na to żeby zaczęły się lekcje"
2. "Dodałabym autobusy o godzinie 7:00, bo nie jeżdżą przez moją wieś i muszę dojeżdżać codziennie rano do innej na autobus, przesunęłabym też godziny jazdy autobusu z np 12:30 na 12:55 bym mogła zdążyć z lekcji na autobus lub autobus który jedzie o 11:20 na 12:10"
3. "Jeśli mam lekcje do 12:25 a autobus mam o 12:30 , następny autobus jest o 14:40."
4. "Jest to utrudnienie, które sprawia mi problem ponieważ kończę lekcje o godzinie 14:10 a autobus mam dopiero na 17:10"

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Utworzenie dodatkowego połączenia autobusowego z rana, tak aby uczniowie mający na późniejszą godzinę nie musieli czekać po kilka godzin na rozpoczęcie lekcji.
- Zmiana godziny autobusu z 12:30 na 12:55 oraz z 11:20 na 12:10, tak aby były one zgrane z godzinami kończenia lekcji lub po prostu na inną późniejszą godzinę tak aby uczniowie mogli zdążyć na autobus do domu

GMINA OSIE

ODPOWIEDZI

5. "Chociaż z mojej miejscowości jest do Tucholi tylko 35 km, żeby uczyć się w dobrej szkole muszę mieszkać w internacie, bo w ogóle nie ma dojazdu do Tucholi ani powrotu z Tucholi do mojego miejsca zamieszkania."

6. "Z mojej miejscowości nie ma dojazdu do Tucholi, gdzie chodzę do szkoły. Do najbliższej miejscowości z przystankiem mam 3km. Autobus przyjeżdża około godziny 6:30, trasa do Tucholi zwykle wynosi 30 minut, a przez to jaką trasą jedzie autobus, czyli przez wszystkie okoliczne wioski trasa robi się dłuższa i zamiast 30 minut, zajmuje godzinę lub więcej. Autobusy w tym czasie są mocno zatłoczone i jest okropnie duszno podczas letnich miesięcy. Pierwszy autobus powrotny przyjeżdża do Tucholi o godz. 14:15. W tym czasie akurat kończę siódmą lekcję i muszę się zwalniać z przedmiotu który mi akurat przypadł. Drugi autobus powrotny mam w okolicy 15:30. Nie ma z nim żadnych problemów. Problemem jednak jest ilość połączeń. Chore jest to że mam łącznie tylko 3 połączenia do pobliskiej mi miejscowości które składają się z jednego połączenia do Tucholi i dwa powrotne. Wspomnę również że wyklucza to kompletnie w 100% z jakiegokolwiek aktywności pozalekcyjnej, kótek, zainteresowań, kótek sportowych, działalności charytatywnej czy nawet spotkań z znajomymi. Nie jest to tylko wyłącznie problem z którym ja mam doczynienia, ale również kilkudziesięciu młodzieży z którymi dojeżdżam do szkoły. Cieszę się bardzo że młodzieżowa rada w końcu się podjęła tego tematu."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Zmiana godziny autobusu z 14:15 na chociaż 10 minut później tak aby była możliwość dotarcia na dworzec, dostosowanie godzin do godzin lekcyjnych.
- Rozszerzenie zasięgu kursów, tak aby osoby z pobliskich miejscowości nie musiały rezygnować ze swojej wymarzonej szkoły.

GMINA KORONOWO - MĄKOWARSKO

ODPOWIEDŹ

7. "Do mojej miejscowości są 2 autobusy, rano o 6:51 do Tucholi, i po południu z Tucholi o 15:12. Od kiedy chodzę do szkoły w Tucholi to właśnie w tych okolicach mam przyjaciół, znajomych. Niestety nie mam jak się z nimi spotkać, nie zawsze ktoś ma czas aby mnie zawieźć, gdyby była większa ilość kursów do Tucholi z różnych kierunków, młodzież mogłaby zostawać po lekcjach w Tucholi, pójść do kina, na kręgle, na pizzę etc. To samo dotyczy weekendów i wakacji, praktycznie całe wakacje nie jestem w stanie zobaczyć się ze znajomymi, ponieważ albo ja nie mam dojazdu, albo dany znajomy. Podobnie w przypadku zajęć dodatkowych, nie mam jak z nich skorzystać. Ponadto jeśli spóźnię się na autobus, nie mam innego do domu, jedyny którym mogłabym wrócić jedzie do Pruszcza, ok.4 km od domu, jedyna trasa od Pruszcza do Mąkowska wiedzie szosą bez chodnika. Sytuacja wygląda tak samo jeśli skończę szybciej. Autobus jedzie tylko do Pruszcza. Zdarzają się sytuacje gdy autobus odjeżdża z dworca kilka minut szybciej, a te kilka minut robi bardzo dużą różnicę. Wiem jak wiele osób nie wybiera szkół w Tucholi właśnie z tego powodu, wszyscy mówią "za słaby dojazd"."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Przedłużenie kursu o 14:25 do Mąkowska oraz jednego o szybszej godzinie.
- Utworzenie kursów w weekendy/wakacje.
- Utworzenie kursu popołudniowego/ w godzinach wieczornych tak aby można było zostać po lekcjach, uczestniczyć w zajęciach dodatkowych etc.

WAŁDOWO/WILKOWO

ODPOWIEDŹ

8. "Nasz autobus kursuje tylko dwa razy w ciągu dnia (dojeżdża do Tucholi ok. 7.30 i odjeżdża około 15.30) i tylko w dni szkolne. W weekendy i ferie nie ma żadnych kursów w naszych miejscowościach Wilkowo i Wałdowo :(Jest jeszcze dodatkowy kurs o 13.45, ale najbliższa miejscowość do której kursuje jest około 3-5 km od Wilkowa (do Wałdowa trzeba doliczyć kolejne 2, może 3, zależy), a rzadko pasują lekcje, by nim jechać. Często zdarza się, że mamy 7 lekcji, a wtedy trzeba czekać na autobus o tej 15. Wiadomo, raz dwa można sobie poczekać, ale przy wielu razach jest to męczące i w sumie w zimie nie ma za bardzo gdzie Fajnie jakby był kurs jeszcze o chociażby 14.30, a w dni wolne od szkoły chociaż kurs był raz/dwa razy w tygodniu, bo tak jesteśmy uziemieni i nawet sobie do kina nie możemy pojechać bez proszenia kogoś o podwózkę A oczywiście pks bierze pieniądze w miesiąc ferii na cały miesiąc, a kursów brak, zero, co jest moim zdaniem mega niesprawiedliwe."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Utworzenie/przedłużenie kursów do Wilkowa/ Wałdowa około godz. 14:30.
- Utworzenie kursów w weekendy/wakacje.
- Rozwiązanie sprawy miesiąca ferii, zmniejszenie kosztów biletu lub kursowanie autobusów podczas ferii.

TEOLOG

ODPOWIEDŹ

9. "Jeśli wchodzi się do autobusu (przystanek Teolog) to ludzi jest pod samą przednią szybą, że nie da się wejść. Jest to niedorzeczne i niebezpieczne. Proszę zrobić coś z tym i dodać autobus. Zawsze jeździliśmy tym autobusem ale tym razem jeździ też Bysław a przez nowych pierwszoklasistów jest tych ludzi za dużo. Czasami kierowca nie chce zabrać ludzi z przystanka przez tłok w autobusie i nie każe kasować biletów żeby moim zdaniem nie wyszło na to ile bierze Pan ludzi, a szczerzę bardzo możliwe że osób w autobusie przez to jest 2 razy więcej niż powinno!!! Bysław powinien jeździć osobno jak to było cały czas. Nie wiemy dlaczego teraz nam to zmienili."

WNIOSEK I REKOMENDACJA

➤ Utworzenie kursu do przystanku Teolog, rozłączenie połączeń z Bysławiem.

ZIELONKA

ODPOWIEDZI

10. "Na trasie Zielonka Pomorska - Tuchola są tylko dwa połączenia rano jeden około 4.40 i drugi 6.40 innych nie ma a z wielką chęcią skorzystałabym z późniejszego pociągu aby dojechać do szkoły gdy mam na późniejszą godzinę, najgorzej jest w Zimę gdy lekcje zaczynają się na później i jedyne miejsce w którym można usiąść to mc a i tak czasem tam nie ma miejsc ponieważ dużo osób tam przebywa rano. Dodałabym chociażby jedno połączenie o godzinie 9/10 rano i jeden po południu o godzinie np.13."

11. "Autobusy w innych kierunkach jeżdżą częściej niż w kierunku cekcyn zdroje zielonka i nie ma takiego późniejszego autobusu którym mogła bym jechać jakbym musiała nagle zostać albo jakbym po prostu chciała gdzieś iść po szkole."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Utworzenie jednego późniejszego kursu autobusu w kierunku Zlelonki oraz po południu o 13:00.
- Utworzenie późniejszego połączenia na trasie Cekcyn-Zdroje-Zielonka.

GMINA CEKCYN

ODPOWIEDZI

12. "Bardzo długa przerwa w odjazdach pociągów. Ostatni pociąg z Tucholi odjeżdża w stronę Cekcyna o 12:56 a następny jest dopiero o 15:43. Lekcje kończą się o godzinie 13:15 i wyklucza to odjazd do domu o 12:56 i tym samym trzeba czekać prawie trzy godziny na kolejny pociąg tak samo jak lekcje kończą się o 14:15. Ostatni pociąg z Tucholi w trakcie dnia odjeżdża o 20 gdzie zajęcia niektórych osób w Tucholi kończą się o 20 lub później co bardzo utrudnia dojazd do domu."

13. "Brak pociągu Tuchola-Cekcyn około godziny 14.20, autobus jest o 14.15 ale odjeżdża szybciej nie sposób nawet w 5 minut dostać się na dworzec a jeszcze dodatkowo odjeżdża przed zakończeniem lekcji. Późniejsze autobusy przekładają się na to że jesteśmy późno w domu a każdy chce wrócić szybciej. Każdy marzy o pociągu o 14.20 byłby on bardzo dużym ułatwieniem"

14. "Więcej autobusów w niektórych gminach np. Cekcyn gdzie młodzież i dzieci w dużej ilości muszą niekiedy stać bo nie ma miejsc a jest to dosyć niebezpieczne wiem z doświadczenia"

15. "Zawsze muszę po lekcjach czekać 1.5h na pociąg gdzie zawsze zabiera mi to czas np. na naukę czy odpoczynek"

16. "Brak przystanku w miejscowości Dębowiec"

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Utworzenie kursu pociągu około godz. 14:30 lub zmiana godziny autobusu tak aby młodzież mogła po zakończeniu lekcji normalnie zdążyć na autobus.
- Utworzenie większej ilości kursów w godzinach popołudniowych aby rozłżyć obciążenie w autobusach i pociągach

GMINA KĘSOWO

ODPOWIEDZI

17. "Autobus kursuje do mojej miejscowości tylko od poniedziałku i piątku w czasie roku szkolnego. Nie mogę z niego korzystać poza tym czasem co utrudnia organizowanie spotkań towarzyskich w grupach znajomych, a w trakcie roku szkolnego muszę spędzać od pół godziny do półtorej po szkole żeby wrócić do domu. Jest to szczególnie problematyczne w zimne dni gdyż nie zawsze jest gdzie się schować przed chłodem."

18. "Muszę wstawać o 5.00 żeby zdążyć na pociąg a lekcje zaczynają się o 8. autobusu w tych godzinach też nie mam. Dodam że mam 10 minut jazdy pociągiem gdy jestem na miejscu szkoła jest jeszcze zamknięta. Jest to bardzo uciążliwe w okresie jesień-zima"

19. "Nie mogę dojechać do Tucholi bo autobus nie jedzie praktycznie w ogóle. Chciałam iść do szkoły w Chojnicach bo jestem ambitna ale nie ma dojazdu z Kęsowa."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Utworzenie weekendowych kursów.
- Zbyt szybki przyjazd pociągu, przed otwarciem szkoły, brak ciepłego miejsca gdzie można się schronić
- Stworzenie miejsca gdzie oczekujący w ciepłe będą mogli poczekać

ŚLIWICE

ODPOWIEDZI

20. "Z uwagi na kiepską komunikację z miastem powiatowym gdzie się uczę i obecnie tam też koncentruje się moje życie towarzyskie, jestem odizolowany od mojej rodziny. Odkąd uczę się w szkole średniej przebywam w internacie, dobrze że moich rodziców na to stać w przeciwnym razie ciężko by mi było. Widzę jak przemęczeni i sfrustrowani utrudnionym dojazdem, są moi znajomi."

21. "Aby zdążyć na autobus muszę biec, ponieważ jest za mało czasu aby dojść ze szkoły na przystanek. Ewentualnie muszę czekać 25 minut później ale wtedy mam za mało czasu w domu."

22. "Dodałabym dodatkowy autobus o 15:00, ponieważ autobus który jeździ o 15:15 jest przepelniony, dużo osób stoi"

23. "Mogłyby być większe autobusy zważając na liczbę osób jeżdżących do Śliwic."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Dodanie kursów do Śliwic, aby rozłożyć obciążenie autobusów.
- Zmiana godziny kursu, tak aby uczniowie kończąc o 15:05 mogli zdążyć na dworzec.

BYDGOSZCZ

ODPOWIEDŹ Z REKOMENDACJĄ

24. "Dodatkowy pociąg o godz. 14:30 ze stacji Tuchola do stacji Bydgoszcz Główna, ze względu na brak połączenia między godz. 13:00 a 15:40."

LUBIEWO

ODPOWIEDZI

25. "Nie mogę po lekcjach korzystać z innych zajęć dla młodzieży ponieważ nie mam powrotu, ostatni autobus odjeżdża o 15:40 więc jeśli chciałbym pójść np. na siłownię albo zbiórkę Związku Strzeleckiego czy jakieś inne aktywności z których młodzież tucholska może korzystać bez problemu, ja nie miałbym jak wrócić do domu."

26. "W mojej miejscowości kursuje autobus z Tucholi o 12:50 i 15:40 więc bardzo długo trzeba czekać na kursy i jest ich za mało + brakuje kursu o 8-9 oraz w godzinach wieczornych."

27. "Mam lekcje na 9:40 i muszę jechać o 7:07 bo innego autobusu nie ma. Jeżeli chcę zostać w mieście z kolegami, iść na siłownię i skończyć o 17:00 nie dojadę do domu."

28. "Gdy inni znajomi są w domu już o 15 tak jak lekcje kończą to ja jestem o 17, nieważne czy mam lekcje do 13 czy 15 w domu jestem o 17."

29. "Trenuję siatkówkę w Tucholi i nie zawsze mam dojazd na trening przez co nie mogę w pełni się rozwijać i iść w tym kierunku."

30. "Jest za mało autobusów przez co są przepełnione, brak możliwości powrotu do domu w godzinach popołudniowych po godzinie 15 30."

31. "Ponieważ po 8 lekcji (15:05) muszę czekać na autobus prawie godzinę z czego do Suchej jest strasznie dużo osób czasami, a najwięcej o 14:30. Przez to nie ma miejsc siedzących i moim zdaniem powinny w podobnych godzinach jeździć w tą samą stronę dwa autobusy a nie jeden. Ludzie się strasznie pchają, żeby zająć miejsce co powoduje blokadę i czasem ciężko jest wejść do autobusu. Naprawdę, autobus o 14 to istna walka o przetrwanie a tak nie powinno być. Autobus jest zdecydowanie ZA MAŁY jak na tyle osób które z niego korzystają, teraz szkołę zaczynać będą nowi uczniowie od września to będzie jeszcze gorzej bo z Bysławia dużo osób zdecydowało się na edukację w Tucholi. Też wcześniejszy najbliższy autobus jest właśnie o 12:30 i sytuacja robi się przez to podobna co o godzinie 14 podczas zakończenia/rozpoczęcia roku szkolnego kiedy uczniowie chcą szybko być w domu, a nie każdy może sobie pozwolić na to, żeby rodzic/opiekun przyjechał. Wtedy też cały autobus jest zapchany, nie da się oddychać przez ten tłok, nie ma miejsc siedzących, a nawet czasami osoby stojące są strasznie ściśnięte i nie da się wytrzymać. Wiec moim zdaniem te szybsze autobusy powinny występować w różnych ilościach np. co godzinę od 10:30. Kierowcy raczej również widzą co się dzieje i mogą potwierdzić moje słowa."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Za mało autobusów co powoduje niebezpieczny tłok
- Utworzenie drugiego kursu w okolicach godziny 14:30, tak aby była możliwość powrotu bez ścisku
- Autobus powrotny po godzinie 15:30

PIASTOSZYN

ODPOWIEDŹ Z REKOMENDACJĄ

32. "Nie ma normalnego dojazdu do szkoły w Tucholi z Piastoszyna. Jest do wyboru pociąg dzięki któremu będziesz w szkole albo o 6:30 albo po 8:00. Zmieniłabym to tak, aby uczniowie mogliby być w szkole w normalnych godzinach i na czas na zajęcia (około 7:30)"

PŁAZOWO

ODPOWIEDŹ

33. "Jako osoba dojeżdżająca bez prawa jazdy nie zawsze mam dojechać na trening. Autobusów powrotnych nie ma a dotąd często nie wjeżdżają do Płazowa. Brakuje też autobusu ok. 9 do Tucholi."

WNIOSEK I REKOMENDACJA

➤ Utworzenie kursu o godz. 9 do Tucholi oraz utworzenie kursu Tuchola-Płazowo w godzinach popołudniowych/wieczornych.

ŚWIEKATOWO

ODPOWIEDŹ

34. "Poprzez braku pociągu na godzinę późniejszą niż 13 a wcześniejszą 15 40 lekcje w których kończę np. 13:20, 14:10 przez to zwalniam się z lekcji by nie czekać bardzo długo na pociąg."

WNIOSEK I REKOMENDACJA

➤ Utworzenie kursów dostosowanych do godzin lekcyjnych, tak aby uczeń mógł ze spokojem dotrzeć na dworzec.

PIASTOSZYN

ODPOWIEDŹ Z REKOMENDACJĄ

32. "Nie ma normalnego dojazdu do szkoły w Tucholi z Piastoszyna. Jest do wyboru pociąg dzięki któremu będziesz w szkole albo o 6:30 albo po 8:00. Zmieniłabym to tak, aby uczniowie mogliby być w szkole w normalnych godzinach i na czas na zajęcia (około 7:30)"

PŁAZOWO

ODPOWIEDŹ

33. "Jako osoba dojeżdżająca bez prawa jazdy nie zawsze mam dojechać na trening. Autobusów powrotnych nie ma a dotąd często nie wjeżdżają do Płazowa. Brakuje też autobusu ok. 9 do Tucholi."

WNIOSEK I REKOMENDACJA

➤ Utworzenie kursu o godz. 9 do Tucholi oraz utworzenie kursu Tuchola-Płazowo w godzinach popołudniowych/wieczornych.

ŚWIEKATOWO

ODPOWIEDŹ

34. "Poprzez braku pociągu na godzinę późniejszą niż 13 a wcześniejszą 15 40 lekcje w których kończę np. 13:20, 14:10 przez to zwalniam się z lekcji by nie czekać bardzo długo na pociąg."

WNIOSEK I REKOMENDACJA

➤ Utworzenie kursów dostosowanych do godzin lekcyjnych, tak aby uczeń mógł ze spokojem dotrzeć na dworzec.

PRUSZCZ POMORSKI

ODPOWIEDŹ

35. "Przez brak pociągów pomiędzy 13 a 15:40 musiałam niekiedy bardzo długo czekać na wrócenie do domu, przez co miałam mniej czasu na uczenie, obowiązki i relaks."

WNIOSEK I REKOMENDACJA

- Utworzenie kursu pociągu ok. 14:30 tak aby były dostosowane do godzin lekcyjnych.

CZERSK

ODPOWIEDŹ

36. "Podczas wakacji nie ma żadnego bezpośredniego połączenia z Czerska do Tucholi a podczas roku szkolnego jest ich bardzo mało."

WNIOSKI I REKOMENDACJE

- Utworzenie wakacyjnych i weekendowych połączeń na trasie Czersk-Tuchola
- Poszerzenie połączeń w trakcie roku szkolnego.

BRZOSIE

ODPOWIEDŹ

37. "Nie ma autobusu do Tucholi z Brzozia rano i popołudniu z powrotem nie ma przez wioskę żadnego autobusu."

WNIOSEK I REKOMENDACJA

- poszerzenie rozkładu jazdy na trasie Tuchola-Brzozie

SZLACHTA

ODPOWIEDŹ Z REKOMENDACJĄ

38. "Zbyt mała liczba kursujących pociągów. Linia Wierzchucin-Szlachta."

WIĘCBORK

ODPOWIEDŹ Z REKOMENDACJĄ

39. "Połączenie do Więcborka(...)."

GMINA GOSTYCYN

ODPOWIEDŹ Z REKOMENDACJĄ

40. "Brakuje autobusu bezpośredniego z Chojnic do Gostycyna."

OGÓLNE

ODPOWIEDZI

41. "Chciałbym, aby była możliwość kupienia jednorazowego biletu z ulgą w autobusach, ponieważ w pociągach jest to możliwe i płaci się o ileś % taniej, a w autobusie nie mając biletu miesięcznego, trzeba zapłacić całą kwotę. Chciałbym też, żeby autobusy odjeżdżały o godzinie ustalonej w grafiku, a nie kilka minut wcześniej, bo zdarzyło mi się kilka razy nie zdążyć na autobus, ponieważ odjechał sobie szybciej."
42. "Czuję się wykluczona ze spotkań z przyjaciółmi np. Z Tucholi ponieważ nie mam jak dojechać na miejsce bo autobusy w wakacje nie kursują a jeśli nie w wakacje to nie kursują w godzinach późniejszych niż 15."
43. "W weekendy transportu nie ma wcale, więc nie ma opcji spotkać się z nikim ani pojechać do kina czy na zakupy. W wakacje brak autobusów po godzinie 15 a w roku szkolnym po godzinie 17."
44. "Niedostosowany do planu zajęć uczniów (którzy są głównymi użytkownikami) rozkład jazdy. Brak popołudniowych połączeń umożliwiających uczestniczenie w zajęciach dodatkowych."
45. "Jest bardzo mało autobusów, którymi można się poruszać w wakacje, nie tylko do Tucholi ale również Chojnic. Ogranicza to bardzo osoby nie mające prawa jazdy."
46. "Autobusów jest niewiele, duże ograniczenie w planowaniu czasu. Autobusy są przepełnione, miejsce siedzące czasami graniczy z cudem."
47. "Dodałbym więcej autobusów, wprowadził płatność kartą lub możliwość kupna biletu zwykłego lub miesięcznego online"

48. "Czuję się wykluczona z powodu braku dojazdów autobusowych w mojej okolicy. Brak transportu sprawia, że nie mogę dojechać na treningi, co uniemożliwia mi rozwijanie swojej pasji i dbanie o kondycję fizyczną. Nie mam też możliwości spotykania się ze znajomymi, co pogłębia poczucie samotności i izolacji. Ograniczony dostęp do miasta zamyka mi też drogę do uczestnictwa w zajęciach dodatkowych i warsztatach, które mogłyby pomóc mi rozwijać moje zainteresowania. Rozwiązaniem mogłoby być uruchomienie regularnych połączeń autobusowych, szczególnie w godzinach popołudniowych i wieczornych, co umożliwiłoby młodym osobom, takim jak ja, aktywne uczestnictwo w życiu społecznym i kulturalnym. Transport publiczny to nie tylko kwestia wygody, to szansa na równość i rozwój."

PODSUMOWANIE

Biorąc pod uwagę wszystkie odpowiedzi w ankiecie można wydobyć kilka wniosków, które można powiedzieć, że wyłaniają się same. Oto ich krótkie zebranie:

- stworzenie weekendowych i wakacyjnych kursów,
- możliwość płatności kartą lub zakupu biletu online,
- dodanie kursów w godzinach późniejszych niż 15,
- regulacja kosztu biletu w miesiącu kiedy przypadają ferie, albo jej redukcja albo odjazdy zgodnie z grafiką,
- stosowanie ulg w biletach jednorazowych (dot. autobusów),
- odjazdy zgodnie z harmonogramem, nie przed czasem,
- poszerzenie ilości kursów.

OPIS WYKLUCZENIA - POZOSTAŁE PRZEDZIAŁY WIEKOWE

ODPOWIEDZI OSÓB OD 20 DO 60 ROKU ŻYCIA

GMINA TUCHOLA:

„Godziny przyjazdu do Bydgoszczy i odjazdu pociągów z Bydgoszczy nie są optymalne.

Pociąg relacji Tuchola-Bydgoszcz dociera do Bydgoszczy w dni powszednie o 5.59. Nie jest to optymalne z punktu widzenia osób pracujących w Bydgoszczy, które z dworca muszą dotrzeć jeszcze do miejsca pracy. Przyspieszenie przyjazdu o 10.15 minut byłoby optymalne.

To samo dotyczy pociągów powrotnych relacji Bydgoszcz- Tuchola. Pociąg odjeżdża według obecnego rozkładu z dworca w Bydgoszczy o 14.24. Wcześniej była to 14.30. Pozorne 6 minutowe przyspieszenie utrudnia funkcjonowania i dotarcie osobom z miejsca pracy na dworzec. Dodatkowym aspektem są częste opóźnienia tego pociągu. Około 50 % odjazdów o tej godzinie jest i tak opóźnionych i realnie odbywa się około 15.40. Co wywołuje frustracje, zwłaszcza że aby zdążyć na planowany odjazd pociągu trzeba się zwalniać w miejscu pracy co wywołuje niezadowolenie pracodawców.

3 aspektem jest nieadekwatne kierowanie taboru do obciążenia tras. Połączenia obu relacji ze względu na dojazdy do szkół/miejsc pracy w Bydgoszczy są na tyle obciążone że pasażerowie wsiadający na odcinku Bydgoszcz-/Świekatowo są zmuszeni stać ze względu na brak miejsc siedzących”

„Pociąg do Chojnic jedzie zbyt późno 5:28 żeby zdążyć na 6:00 do pracy . Powinien być chociaż 10min wcześniej”

„W momencie awarii samochodu nie ma możliwości dojechania i powrotu z pracy (dni robocze). Weekendy, ferie, wakacje, dni wolne od szkoły już lepiej nie wspominać. ”

„Podróżuje dużo w delegacji, stacja Bydgoszcz jest dla mnie miejscem przesiadkowym aby dostać się do Warszawy, Poznania czy Wrocławia. Musze być w tych miastach około godziny 10-11. Niestety obecnie brak jest dogodnego połączenia i muszę fatygować się dzień wcześniej i nocować w hotelu. Dodatkowo oferta w kierunku Chojnic jest nieatrakcyjna: Każdy pociąg z Bydgoszczy do Tucholi powinien jeździć aż do Chojnic. Dużo młodzieży uczy się w Chojnicach (również moje dzieci), 5 par pociągów między Tuchola a Chojnicami to za mało. Żalno to też województwo Kuj-Pomorskie. ”

GMINA GOSTYCYN:

„Pierwszy autobus jest o 7 rano a ostatni w dni normalne o 17 później nie ma wogule dojazdu do Tucholi. Jadąc autobusem trzeba się nastawić na kilku godzinne czekanie na autobus powrotny. Moje wykluczenie polega na małej dostępności autobusów. Nie mogę powiedzieć że nie mam dojazdu lecz to nie daje możliwości podjęcia pracy poza terenem mojej gminy. „

„Późna wizyta u lekarza i nie ma powrotu. Bilety też kosztują nie mało,ale muszą tyle kosztować, żeby przejazd był opłacalny. Dodam,że kierowcy nie zawsze dają bilet kusząc mniejszą opłatą. Niestety z tym wiąże się to ,że PKS myśli,że było mało pasażerów,bo przecież nie było sprzedaży biletów,no i linię zamyka...”

„Czuję się wykluczona przede wszystkim z powodu bardzo ograniczonych możliwości dojazdu do pracy. Mieszkam w miejscowości, gdzie kursy autobusowe są nieliczne, szczególnie w godzinach porannych i popołudniowych, kiedy większość osób dojeżdża do pracy i wraca do domu. W weekendy i święta komunikacja praktycznie nie funkcjonuje.

Dodatkowym utrudnieniem jest brak połączenia kolejowego – w naszej miejscowości nie ma stacji, a najbliższa jest oddalona o kilkanaście kilometrów, co dla osób bez własnego transportu stanowi poważny problem.

To wykluczenie komunikacyjne objawia się tym, że:

- Mam ograniczony wybór miejsc pracy – muszę wybierać tylko takie, do których jakoś dotrę komunikacją publiczną.
- Tracę dużo czasu na dojazdy z przesiadkami lub muszę prosić innych o podwózkę.
- Mam ograniczony dostęp do życia społecznego i kulturalnego poza miejscem zamieszkania.

Co bym zmieniła?

- Wprowadziłabym więcej kursów autobusowych dostosowanych do godzin pracy i nauki.
- Przywróciłabym lub uruchomiła nowe połączenia kolejowe w regionie, aby zapewnić szybszy i bardziej dostępny transport zbiorowy(tańszy niż autobusy)
- Zapewniłabym lepsze skomunikowanie autobusów z pociągami – np. zsynchronizowane rozkłady jazdy.

Tylko takie zmiany mogą zapewnić mieszkańcom równy dostęp do rynku pracy, edukacji i usług publicznych.Dziękuję!”

GMINA KĘSOWO:

„Zarówno godziny przyjazdów jaki odjazdów a także ceny biletów autobusowych są niedostosowane dla młodych ludzi. Mam 20 lat a nie mogę podjąć pracy w Tucholi ponieważ nie miałabym jak dojeżdżać bądź wracać (praca 3 zmianowa). Ceny biletów są zatrważające.”

GMINA ŚLIWICE:

„Często muszę jeździć do Tucholi. Z Rosochatki w godzinach porannych jest tylko 1 pociąg o 6:33, kolejny dopiero o 17:30. Z kolei pociąg z Tucholi do Rosochatki jest o godzinie 15:42. Oczywiście jest pociąg o 9:33 w kierunku Śliwic ale przyjeżdża dopiero o 15:52. Przydało by się coś pomiędzy tymi godzinami.

OKREŚLENIE PROBLEMU

Głównymi problemami mieszkańców 21-60 lat w Powiecie Tucholskim są:

- brak dojazdu i powrotu z pracy, nie ma autobusów rano aby zdążyć na 6:00 do pracy oraz aby z niej wrócić ok godziny 22:00, uniemożliwia to pracę na 2/3 zmiany
- brak połączeń w wakacje, weekendy i ferie – co również uniemożliwia dojazd do pracy
- brak możliwości w godzinach po południowo /wieczornych spotkania się z przyjaciółmi, rodziną

W odpowiedziach padały propozycje połączenia do Świecia i Sępólna Krajeńskiego oraz aby autobusy kursowały co 2 godziny.

ODPOWIEDZI OSÓB PO 60 ROKU ŻYCIA

GMINA KĘSOWO:

„Bardzo mało autobusów na trasie Tuchola, Żalno, Chojnice. Trudności w dojazdach do lekarza, spotkania kulturalne, odwiedzanie rodziny, fryzjera oraz na zakupy. W weekendy absolutnie porażka, żaden autobus nie jedzie. Wykluczenie totalne, człowiek bez prawa jazdy czuje się bezradny. Wystarczyłyby chociażby małe busy.”

GMINA TUCHOLA:

„Nie ma połączenia z Koronowem, o ile chcę jechać do rodziny (do gminy Gostycyn to tylko od poniedziałku do piątku i to w godzinach do godziny 15) A gdzie można by było skorzystać w sobotę lub niedzielę gdzie jest wolny czas od pracy. Jestem zmuszona do rezygnacji z spotkań z rodziną. P. burmistrz twierdzi że każdy ma auto. To tu wielka pomyłka. Pozdrawiam.”

OKREŚLENIE PROBLEMU

Głównym problemem seniorów w powiecie jest zbyt mała ilość pociągów i autobusów, które uniemożliwiają spotkanie się z rodziną, czy przyjazdu na zakupy.

WNIOSKI

Respondenci z mniej licznych grup wiekowych biorących udział w badaniu określają bardzo podobne potrzeby co młodzież więc wnioski można wyciągnąć dosłownie takie same. Pokazuje to że problem dotyczy nie tylko młodzieży ale całej społeczności powiatu tucholskiego

PODSUMOWANIE

ZAKOŃCZENIE

Raport i badanie powstało w celu poprawy jakości życia i zwiększenia poziomu życia mieszkańców Powiatu Tucholskiego. Zawiera on liczne rekomendacje oraz sposoby rozwiązań problemów mieszkańców naszego powiatu. Jako Młodzieżowa Rada Powiatu Tucholskiego deklarujemy chęć rozmowy i pomocy w podjęciu konkretnych działań w celu poprawy tej sytuacji.

TWÓRCY I KONTAKT

Autorami badania jest zespół do sprawy wykluczenia komunikacyjnego w Powiecie Tucholskim stworzony z radnych MRPT w składzie:

- Weronika Cemka,
- Tomasz Koch,
- Barbara Sikora i
- Jakub Piasek.

KONTAKT :

- Adres: ul. Pocztowa 7, 89-500 Tuchola
- E-mail: młodzieżowa.rada@tucholski.pl

